

Lembit Allikmetsa mälestusi Ruila koolist.

(Kooli 150. aastapäeva puhul - 1871-2021)

Kool asutati Ruila mõisa Muusika külasse Tallinn – Pärnu maantee äärde. Asutamise kohta on märgitud, et kaks erksamat talumeest Hindrek Israel Allika talust ja Juhan Laaban Koka talust olid eestvedajad nii maatüki kui ehitusmaterjalide hankimisel. Hindrek Israel (minu vaarisa) oli kuulduste järgi sel ajal mõisa valla talitaja ja tal oli palju lapsi. Esimene poeg, minu vanaisa, sündis 1860.a. ja kooli avamise ajaks (1871 a.) oli ta 11 a. vana. Peatselt sündisid järgmised poisid, tüdrukud (kokku kahe naisega 17 last, kelledest küll mitmed surid lapseas). Ei tea, palju Juhan Laabanil lapsi oli, aga igal juhul olid pered tol ajal lasterikkad. Kooli oli vaja. Minu vanaisal, Hans Indreku p. Israelil oli ilus käekiri. Vanas eas armastas ta luuletusi ja kirikulaule enda lõbuks ümber kirjutada. Mõnede tähtede kuju oli küll praegusest erinev, 19. sajandi kirjaviisis. Minu vanemad käisid juba uues koolimajas, mis ehitati 20. sajandi algul samale krundile ja palju avarama hoonena. See koolimaja jäeti maha 1941. aastal kui koliti Ruila mõisahoonesse. Nimelt mõisa omanike pere (von Brehmenid) kolisid 1939. aastal Hitleri kutsel Saksamaale. Palju tuhandeid Balti sakslasi lahkus 1939 – 1940 a. Mõisade maad olid juba 1920-datel aastatel jagatud taludeks.

Esimese Eesti vabariigi ajal oli kooli kohustus alates 8-aastaselt, see kehtis ka Saksa okupatsiooni ajal (1941-1944).

1943.aastal oli vanem vend Ants (1935-2011) kooliminekuks registreeritud. Mina olin siis 7-aastane. Kui Antsu hakati hommikul kooli viima, tõstsin mina kisa, et lähen ka kooli. Mul on see ebamääraselt meeles, aga tahtmine oli mul suur, olin järeleandmatu. Vanemad otsustasid siis, et tuleb alluda ja poiss kooli viia. Isa viis meid jalgrattaga, Ants istus toru peal ees ja mina pakiraami peal taga. Kooli jõudes andis isa mulle märkmikust lehe, ilmselt minu andmetega ja palus selle anda preili Helmes Israeli kätte. Nii ma ka tegin, kui jõudsin klassiruumi. Esimesed päevad istusime Antsuga ühes pingis, siis saime uued pinginaabrid: mina Ülo Kraami Kungla talust ja Ants Ilmar Ilumetsa Maarja talust. See jätkus ka 2.klassis.

Kool oli 6-klassiline. Kooli juhataja oli vist Karl Kogerma, kes elas koolimajas just meie 1. klassi kõrval. Kui keegi kellelegi häda tegi (eriti poisid tüdrukutele), siis mõnikord kannataja koputas direktor Kogerma uksele ja see avaneski. Karistuseks süüdlasele polnud mitte ainult noomimine selge kõva mehe häälega, vaid ka juustest või kõrvast tutistamine. Sel ajal õpilased õpetaja peale kaebama ei läinud ja kerged füüsilised karistused mõjusid rahustavalt. 1. ja 2. klassis oli põhiline õpetaja Leida Lepik, vähem Helmes Israel. Koolis oligi ainult 3 õpetajat, koos juhatajaga. Peale Karl Kogermad oli koolijuhatajaks Helmes Tungal.

1.klassis käisime kord Laitse lossis kinos. Seal oli elekter. Ruilas elektrit polnud. Läksime kahe klassiga (1.-2.) otse läbi metsa Laitse mäele ja sealt alla. Filmiks oli „Saabastega kass“. Meie koolimajja tuli elekter vist 1948., seni kasutati petroolumi lampe. Ega petrooleumigi sõja ajal eriti saada polnud. Hangeldati ja peteti mitmesuguste segudega, mis ei põlenud, põlesid või plahvatasid. Oli üksikuid tuleõnnetusi. Alates 1945. aastast, vene ajal, hakkas koolis käima rändkino, mis töötas generaatoriga. Generaator oli õues ja kino näidati 2. korruse saalis. Vahest läks hästi, generaator töötas filmi algusest lõpuni sujuvalt, mõnikord

jäi filmi keskel seisma, vool kadus. See kustumine ja taaskäivitamine toimusid mõningase latentsiga ja filmitegelaste jutus oli siis „aua aua“. Ükskord Stalini kõne ajal generaator suri 2-3 korda välja ja Stalin rääkis jälle...oua-oua.

1. ja 2. klassist meenub paar suuremat lumesõda kooli ees platsil. Need olid Ruila ja Laitse poiste vahel. Võib-olla oli see tingitud hiljutisest Laitse kandi õpilaste arvu suurenemisest. Ruila kooli vanemad klassid tulid ju vanast koolimajast. Ruila poisid (inimesed) olid „krunnsabad“, Laitse poisid „nahad“ ja Kernu inimesed „aganakotid“. See tuli mõisade ajast. Kui kevadeti Ruila ja Kernu koolid tegid ühise peo Kernu Rahvamajas, norisid algklasside poisid nurgatagustes jälle väikest tüli aganakottide ja krunnsabade vahel.

Põhilised sõdijad olid suured poisid, 5.-6. klass. Väikesed olid „kannupoisteks“, kel anti võimalus lumepalle viskeks ette valmistada. Ühes „sõjas“ olin mina Evald Reintami (6.kl) kannupoiss, tegin talle viskeks palle. Tema ise võitles, nagu verine, nagu Kalevipoeg. Veri (vigastused) tulid mutimulla hunnikutest haaratud külmunud tükkidest. Suuri näaklemisi õpilaste vahel polnud, vähemalt kestvaid tülisid. Meil olid, nagu ikka poistel, oma hüüdnimed. Kõige kuulsam nimi oli Ramla talu perepojal – kindral Rommel. Kui Hitler ülendas kuulsa väejuhi 1944.aastal feldmarssaliks, siis ülendasime ka selle poisi feldmarssaliks, lühendatult Veltu'ks. Meid, väikesi Ruila kooli lapsi, peeti küllaltki viisakateks. Tehti selgeks, et kõiki vastutulevaid vanemaid inimesi tuleb teretada. Seda ka tegime. Sõjaajal pidid talupojad tihti täitma oma hobustega veokoormisi ja neid, eriti talvistel metsavedudel, oli teel tihti. Muidugi teretasime ja saime mõnel korral ka kiita, et „küll siin koolis on viisakad lapsed, Risiperes ja Laitses loobiti meid lumepallidega“. Talveteed olid jala koolikäivatele lastele küllaltki rasked. Kord 1. klassis Helmes Israel küsis mult, et kuidas sa kooli jõudsid, kas hangede alt või pealt.

Tervishoiu korraldus Saksa okupatsiooni ja üldse sõja ajal oli väga vilets. Polnud vaktsineerimisi ega ravimeid. Arstid (mehed) olid enamuses mobiliseeritud sõtta. Meist käisid üle sarlakite, leetrite, tuulerõugete ja difteeria epideemiad. Oli surma juhtumeid. Eriti julm oli difteeria. Meie vanemad käisid Tuulas sugulaste matusel- ühes peres oli difteeriasse surnud 5 last ja neid maeti korraga surnuaial ühishauda. Kirjeldus ja kurbus olid masendavad.

1946. aasta sügisel avati 7. klass ja kool nimetati Ruila Mittetäielikuks Keskkooliks. Seitsmenda klassi õpilased olid meie väikeste arvates suured mehed ja naised. Kõige pikem oli Kalju Sõerde. Esitati näidendeid ja oli ka tõeliste bassihäältega laulukoor. Mõned tulid 7.klassi juba 1-3 aastat peale kooli 6.klassi lõpetamisest. Need suured mehed ajasid kooli ümber tankiauke kinni. Samal sügisel oli ka kooli 75. juubeli tähistamine meedejäänud peoga.

1. klassis oli ka usuõpetus (õpetaja L.Lepik).Nõukogude ajal, alates 2. klassist, usuõpetus kaotati. Usuõpetusest on nii mõnigi asi meelde jäänud, seda enam, et vähemalt eelnenud kolmel aastal me käisime oma küla Võsa talus pühapäeva koolis. Seda pidas väga edumeelne ja järjekindel peremees August Rüütel. Pühapäeva kool oli paaritunnine ja lõpus anti häid võileibu. See kasvatas ka korraarmastust, nii et hiljem koolis oli lihtne. Pühapäeva kool lõpetas 1944 aastast tegevuse. Meelde on jäänud igaaastased jõulude tähistamised Võsa talus koos meie kõikide vanematega. Talus oli ka orel. Kõik lapsed pidid õppima selgeks 1-2

luuletust, mis seal ette kanti. Koolis oli 1943.a. detsembris jõulupidu. Külas oli jõuluvana ja Hageri kirikuõpetaja Albert Soosaar.

Meie koolitee oli 4 km pikk, seega kõndida tuli päevas vähemalt 8 km. Sügisel ja kevadel käisime jala, talvel lumega taluperemehed viisid tihti lapsed kooli hobusega (reega). Siin oli mõningane kokkulepe naabertaludega, kes mis päeval hommikul viib või päälelõunat tagasi toob. See süsteem töötas mõnel määral 1.-2. klassis, mitte hiljem. Tuli jala käia. Esimene klass lõppes 10. märtsiks 1944 a. Eelneval õhtul-ööl oli suur Tallinna pommitamine, meile olid selgelt näha nn. "valgustusküünlad" ka suur põlemise tulekuma. 10. märtsi hommikul läksime, nagu tavaliselt, jala kooli. Koolimajja sisse ei lastud, öö jooksul oli maja tehtud haiglaks ja haavatuid täis veetud. See haigla töötas kogu kevade ja suve, ning ka kohalikud elanikud võeti vajadusel sinna ravile. Sügiseks 1944. oli haiglaga ja Saksa okupatsiooniga lõpp. 1944. sügisel tuli koolimajja Punaarmee tankipataljon, mis lahkus alles jaanuaris 1945. Sellel ajal pidid kõik õpetajad leidma elamise väljaspool koolimaja. Seni elasid koolis. Sõja ajal oli suur puudus koolitarvetest – polnud pliiatseid, kustukumme, kooli vihikuid, paberit, õpikuid. Koduseid töid tuli teha juhuslikele paberitükkidele, ka pakkepaberile. Neid koolis vajalikke asju sai vahest rändkaupmeestelt, linnainimestelt, kes maalt taludest süüa otsides neid toitainete vastu vahetasid. Küll oli hea meel kui sai pliiatsi, mõne hea sule, kustukummi jne. Täiskasvanutele pakuti ka riideid, harva kingi. Lasteriideid ja saapaid neilt kaupmeestelt ei saadud. Enamus lapsi käis koolis loomanahast pasteldega. Mõnel poisil olid pastlad tehtud auto sisekummist, millega uhkustati. Nahkpastlad olid ikka palju paremad.

Kuna kingi ja saapaid sõja ajal polnud saada, tegid neid kohalikud kingsepad, kes käisid talust talusse. Tavaliselt tuli meister oma töövahenditega mõneks nädalaks talusse, kus siis meisterdati saapaid, ka sääresaapaid, tugeva nahktallaga vilte jne. Materjal pidi talus olema. Oli kaht sorti pargitud nahka. Paksem „juhtnahk“, mis oli tugevam ja peenem, läikivam, „kroomnahk“, millest tehti kingi ja peenemaid säärikuid. Eriti väärtuslik ja otsitav oli paks tallanahk ja vildikangas. Kingsepp tegi meie isale isegi uhked „kriuksuga“ säärsaapad. Sõja ajal ja järel uhkeldasid talumehed tihti kalifeedega ja säärikutega. Need olid siis moes.

Ka mulle tehti paar korda saapad. Nendega oli ülimalt uhke kooli minna, kuigi seda ei lubatud iga päev. Siis tuli ikka jälle pastlaid kanda. Lapse jalg ju kasvab ja peatselt su jalanõu sobis paremini väiksemale vennale. Sõja lõpupoole 1945.a., said suuremad poisid vene sõduritelt Ameerika sõdurisaapaid. Oli ka väiksemaid numbreid (39,40) ja vend Ants saigi need. Ta oli suurema kasvuga ja need sobisid talle hästi alates juba 3. klassist. Sõja lõppedes, vene ajal, oli jalanõusid müügil, pasteldega enam koolis ei käidud.

2. klassis algas õppetöö vist jaanuari lõpus 1945.a., kui tankipataljon oli koolimajast lahkunud ja suur ruumide puhastus tehtud. Niisiis 2. klassis käisime ainult pool aastat, veebruar-mai 1945.a. 2. klassi lõpul sain kiituskirja. Kolmandas klassis ei saanud ja vanemad lubasid mulle osta jalgratta kui 4. klassi lõpul saan jälle kiituskirja. Ma sain kiituskirja ja suvel ka jalgratta- Saksa „Diamanti“. Juba 4. klassis käisid mitmed lapsed jalgrattaga koolis. Ka mina, kasutades ema naistejalgratast „Mars“. Ants sai vahest isa ratta. Olime siis 10-11 aastased. Jalgratastega sõitsime kooli mööda maanteed. Suvel kuival ajal käisime jala ka otseteed läbi põldude, soo ja metsa, läbi talu õuede (Kaasiku, Kasemetsa-Puki). See tee oli oluliselt lühem, ~ 3km. Talvel ei saanud lume tõttu sealt alati läbi. Siis kergendas liikumist

suuskade kasutuselevõtt mis tulid päevakorda 4.-5. klassist alates. Talvel oli vahest näha tetri kaskede otsas, jäneseid jooksmas. Suuskadega käimist raskendasid puuaiad, väravad. Tuli suusad ära võtta ja pärast läbimist uuesti alla panna. Puuaedadesse tegime ka auke(mulke), mis tegi taluomanikele tuska. Suuski polnud saada. Sõjaväe suuski liikus, ainult neid tuli teha kitsamaks, kergemaks ja ka alt tõrvata. Vahest käisime ka küngastelt ja „mägedelt“ alla laskmas. Kooli juures oli Keldrimägi, mis lapsena tundus küllalt kõrge. Oli ka mäekünkaid talude heinamaadel. Küll ma nutsin, kui murdsin oma esimesed suusad Saunja mäel. Suuski sai küll plekiga (suured konservkarbid) parandatud, aga ega see polnud endine, lagunesid jälle.

Kui Felix Tungal tuli sõjast Ruilasse õpetajaks, oli meil mitmeid suusavõistlusi. Ka Kernu kooliga võisteldi ja vend Ants käis isegi Keilas Harjumaa koolide võistlusel.

Felix Tungali tulekuga (abiellus Helmes Israeliga) muutus spordielu aktiivseks. Ta õpetas meile ka joonistamist, joonestamist, tööõpetust, asutas orkestreid, oli musikaalne.

1. ja 2. klassis olime koos ühes ruumis, 3. ja 4. klassis samuti. Ka 5.-6. klassis olime koos (meie olime 5.) 6. klassis ja 7. klassis olime me juba omaette ruumides. See sai võimalikuks uute õpetajate tulekuga. 3. klassis tuli õpetajaks väga hea pedagoog Aino Poltimäe (abiellus meil Epner`iks). Tema õiglasel otsusel seisin ma 4. klassis isegi paar korda nurgas. Kui jõudsime 6. klassi, tulid kaks uut noort õpetajat Liivak ja Õie Albin, toimus juba teatud õppeainetele spetsialiseerumine. 6. klassi sügisel toimus meie klassis midagi erakordset, mida mäletan tänaseni, tagant järgi hirmuga. Meie klassiruum oli alumisel korrusel, sealt üles võimlemis- ja söögisaali viis keerdtrepp. Ühel lõunavaheajal, kui klassi tüdrukud olid ülakorrusele sööma ja jalutama läinud, jäime meie poistega klassiruumi oma võileibu sööma. Klassikaline võileib oli: leib, või ja seapraelõik või soolapekk seal vahel. Ei mäleta täpselt, kes kellele oma võileiva poolega mängult viskas aga see pekiga võileib tabas seinal Stalini pilti. Pilt läikis rasvast (polnud klaasitud). Meie klassi seinal oli kogu poliitbüroo ja ka Eesti NSV juhtide portreede galerii. Tekkis vaimustus, määrada kõik portreed rasvaga läikima ja see sai tehtud. Siis toimus kainenemine. Kuna oli 1948.a. sügis, oli ohtlik tegu meie vanematele Siberi- ja surmaoht. Üliohtlik ka koolile. Tänu kooli õpetajaskonnale ja klassijuhatajale Karl Kogerma`le, see asi summutati, meid noomiti, töödeldi ja käitumine 2.veerandi lõpul oli kõigil poistel 2 ja ega see kevadekski palju tunnistustel paranenud.

6. klassis märtsis 1949.a. kevadisel koolivaheajal oli suur küüditamine. Meie klassis jäid tühjad kohad Urve Järbach`ist ja Valdur Kruus`ist. Nii jäi tühje kohti ka teistesse klassidesse. Väga kurb oli. Valdur oli tark poiss, parim kooli maletaja, Urve aga kooli üks kaunemaid tüdrukuid. Aprillis tehti kogu Eestimaal kolhoosid ja viimane veerand koolis oli suurimate hirmude aeg. Meie olime lapsed, aga meie vanematel oli see raskeim repressioonide ja hirmu periood, kogu elukorralduse muutus. Suvel käisin juba Põldru ja Paju talu põldudel kolhoosi lehmakarjas.

Nüüd mängudest. Rahvaste pall oli algklasside põhiline vaimustus. Palli püüdmist sai treenitud igas olukorras. Mäletan, oli see 2. või 3. klassis, oli toimumas vist 1. mai koolipidu. Vanemad olid mulle pannud selga valge särki. Kohale jõudsime veidi varem ja ajatäiteks harjutasime Kungla Üloga palli püüdmist, eriti lähivisete puhul. Muidugi meie osavus arenes

suuresti. Kui läksime koolimajja peoruumi, oli mu valge särgi rinnaesine ja käised täitsa mudased. Oli häbi aga elasime üle.

Vanemates klassides oli populaarsem võrkpall. Korvpalli meie ajal koolis ei harjutatud. Kooliväliselt, koduteedel sai palju mängitud laptuud. Pallid sai tehtud lennuki ratta kummist, olid väga hea pörkega. Muidugi selgusid osavaimad tsempionid. Kooliteel koju mängisime metsatukkades tihti ka peitust, mille juurde kuulus ka puude otsa ronimine. Rahvaste- ja võrkpalli platse oli ka mõne talu juures. Olid veel rahamängud müntidega, kopikatega. Need olid väga hasartsed. Sai mängitud tundide vaheajal kooli allkorruse aknalaudadel ja pühapäeviti ka taludes palkseinast pörkega. Koolis noomis meid selle eest enim Felix Tungal. Mängud vist käitumise hindele ei mõjunud.

1940-datel oli koolimajas veel mõisnikest mahajäänud kola. Mäletan, et õpilased aitasid puhastada mõningaid kolikambreid. Ühest tuli välja suur rauast hauarist vaskpleediga „Julius von Brehmen“.

Koolimaja ees oli lai veski paisjärv kahe saarega. Paisul sai aerutatud paadiga ja ka kaugemale ülesjõge sõidetud. Talvel oli seal jää peal võimalik suusatada, kelguga kaldast alla sõita, karuselli ehitada. Mäletan, et paaril korral väikesed õpilased vajusid läbi jää, Felix Tungal ja veski inimesed päästsid neid. Uppumisi ei mäleta. Tammi all kivide alt sai vahest lutsu püütud.

Sai rajatud spordiväljak hädavajalikeks spordialadeks- jooksud, kiirkäimine, hüpped. 100m ja 1000m jooksud olid põhilised. Ka turnimiseks olid väikesed võimalused loodud.

Tulirelvad. Kui olime 5.-7. klassides, olid paljudel poistel peidus tulirelvad. Konspiratsioon oli hea. Ega teise küla poisid ei teadnud, mis naabritel on. Meil Allika külas oli pooleks jaotumine –esimese osa(Allika, Pruuli,Võsa, Koka) poisid ei teadnud, mis küla teises otsas selles osas toimus ja vastupidi. Vanematele ja võimudele vahele jäämisi ei ole teada.

Sõja ajal ja vahetult peale sõja lõppu oli õnnetusi mürskude, granaatidega, padrunitega, lõhkeainetega. Laitse pool vist kaks poissi said surma, oli vigastusi. Alaealiste tulirelvade kasutamisest sel perioodil mingeid surmajuhtumeid ei mäleta. Põhiliselt olid vintpüssid – vene, saksa, isegi jaapani vintpüssid. Jaapani püssi jaoks oli padrunitest puudus, aga midagi oli. Vene ja Saksa padroneid oli laialt. Püsse saadi väeosade taandumistel maha jäetud relvadest, metsavendade peidikuist, relvi vahetati, osteti, müüdi. Kooli ajal, põhiliselt pühapäeviti, käidi kaugematel heinamaadel, metsades märki laskmas, harva ka jõel kalal. Püstoleid, revolvreid tean ainult paar tükki. Koka poistel (Alfred, Jüri) oli ka lisaks raketipüstol. Kuna nendel oli kooli otsetee läbi heina – ja karjamaade, siis vahest kooli minnes oli nähe sealt raketitõusmist. See oli kindel märk, et poisid on kooliteel. Pärastpoole, vanemaks saades, see relvade huvi kadus.

Aastad 1949-53 olid väga rasked paljudele eesti peredele, keda ähvardati ja varjusid, põgenesid ühest Eesti otsast teise. Keeruline oli lastega peredel, tuli ju haridusteed jätkata. Ka meie Ruila kooli ilmus üksikuid õpilasi, kelledest mõned neist peatselt kadusid mujale. Hiljem, 1950. aastal Tallinna kooliläinuna kogesin sama. Mõni kaasõpilane tunnistas, et enam

kooli ei julge tulla ja kadus mujale. Peale Stalini surma 1953.a. märtsis see hirmuaeg hakkas lõppema.

Peab tunnistama, et teismelise eas, kuuendas ja seitsmendas klassis õppimise harjumus vähenes, nii palju oli muud teha. Tihti jäid kodused tööd tegemata, ei süvenenud enam, ei olnud järjekindel. Hinded halvenesid, raskusi tekkis matemaatikas, saksa- ja venekeeles. See oli üldine, enamuse õpilastega, eriti poistega. Õpetajad püüdsid, et keegi lõpuklasse kordama ei peaks. Tüdrukute seas oli kohusetundlikumaid, andekamaid enam. Meie klassi priimus oli minu täditütar Luule Laineviir..

Lõpupidu tordi ja limonaadiga oli juunis 1950. Kuhu edasi? Paljudel maalastel meie ajal selle 7. klassiga haridustee ka lõppes. Selleks, et minna linnadesse keskkooli, olid ees suured raskused. Esimestel kolhoosiaastatel valitses maal vaesus, polnud võimalik linna lapsele korterit üürida. Keskkoolis oli ka õppemaks. Väljapääsuks noortele maalt põgenemiseks olid tööstuskoolid ja tehnikumid. Mõlemis olid ühiselamud ja ka mõningane rahaline, toitlustamise abi. Tehnikumid andsid eriala ja ka keskhariduse.

Meie kolm venda läksime kõik 4- aastastesse tehnikumidesse. Ants Jäneda Põllumajandustehnikumi, mina Tallinna Vabariikliku Meditsiinilise Keskkooli, Rein Saku Maaparandus- maakorraldustehnikumi. Tehnikumidesse sisseastumisel oli konkurss ja vastuvõtuksamid. Eksamitel läbimiseks oli vaja teadmiste taset, mis maakoolide lõpetajail polnud alati parim.

Minul tuli teha sisseastumiseks eesti keele, matemaatika, konstitutsiooni ja vene keele eksamid. Vanemad korraldasid mulle ja vend Antsule õpetaja Karl Kogerma juures suvel täiendamise võimaluse matemaatikas ja vene keeles. See töötas. Eriti edukas oli õpetus matemaatikas-algebras. Mäletan, et matemaatika kirjalik eksam Tallinnas toimus suures saalis umbes 60 õpilasega, kellede hulgas oli ka palju juba keskkooli lõpetanuid, kes samuti pidid eksamitel konkureerima. Mul polnud raskusi eksamiülesandeid kiiresti ära teha. Vaatan ringi, teised kõik nohistavad ülesannete kallal. Tõusin, andsin tehtu ära ja jalutasin esimesena välja. Pärast õppetööl õppisime veel paar aastat matemaatikat ja mulle tundus, et naisõpetaja, kes oli ka eksamil, pelgas mind veidi. Kui käe tõstsin, küsis ta ikka mõnda teist õpilast. Teised sisseastumiseksamid said ka korda, halvim oli vene keele eksam.

Pea veel kord tänu ja imetlusega tunnistama Karl Kogerma laialdasi teadmisi ja õpetaja kogemusi. Selles Meditsiinilises Keskkoolis läks õppimine ladusalt, lõpetasin 1954.a. kiitusega, sain Tartu Ülikooli Arstiteaduskonda eksamiteta väljaspool konkurssi sisse. Aga see on juba teine lugu.

Lõpetasime vend Antsuga Tehnikumid ühel aastal. Ants otsustas minna edasi õppima Moskvasse Põllumajanduse Mehhaniseerimise Instituuti vabariigile eraldatud kohale. NSVL Kõrgkoolides Moskvas, Leningradis anti vabariikidele teatud erialadele kohti väljaspool konkurssi. Sisseastumiseksamid tuli tal sooritada Tallinnas Polütehnilise Instituudi juures. Vene keeles tundis ta end nõrgana ja otsustasime, et mina teen tema eest. Muidugi oli see häbiväärne tegu. Oli kirjalik ja suuline. Mäletan eksamit hästi. Oli kaks hirmu, kas tuntakse pettus eksamilehel oleva pildi järgi ära ja kas ma selle ikka sooritan. Ära ei tundud ja eksamil sain 3. Teised eksamid tegi Ants ise paremini ja Moskvasse õppima ta läks. Lõpetas 1959.

Mõned mälestused õpetajatest, kuigi ca`75 aasta jooksul on palju ununenud. Meenuvad ilmselt faktid, mis olid seotud tugevamate emotsioonidega.

Helmes Israel –Tungal oli Ruilast pärit. Vanas Ruila koolis oli ta minu emaga olnud paar aastat pinginaaber ja siis Tallinna kooli läinud. Ilmselt sai ta hea pedagoogilise hariduse, sest ta kasvatus- ja metoodilised võtted jäid meelde. Meie ajal, kuni lõpetamiseni oli ta kooli direktor. Ruila kooli oli ta õpetajaks tulnud juba 1930-date aastate algul. Tasakaalukas, ei näidanud end vihasena, noomis mõjuvalt. Ta õpetas kõiki aineid, kuid põhilised olid laulmine, muusikaõpetus, saksa keel, eesti keel ja kirjandus.

Leida Lepik 1.ja 2. klassi juhataja, põhiline õpetaja. Õpetas kõiki aineid peale laulmise. Meelde on jäänud tema kehalise kasvatus (,,võimlemise“) tunnid, usuõpetuse andmine. Natuke tegeles ta meiega veel 3. klassis. Oli sündinud õpetaja. Viimati kohtusime kooli 100. aastapäeval 1971.a. sügisel, kui ta oli juba kõrges eas.

Karl Kogerma oli tsaariaegse haridusega, väga suure silmaringi ja hea mäluga, väheke poheemlane. Oli kõnemees kõikidel tähtpäevade pidudel, rääkis alati peast. Mängis viiulit, kandis vahest peol ette Tsehovi humoreske. Oskas keeli, oli tugev matemaatikas. Õpetas vanemates klassides vene keelt, konstitutsiooni (riigiõpetus), matemaatikat jt. aineid. Ilmselt oli ta käinud mõned aastad ka ülikoolis. Tema noorem vend oli akadeemik, keemiaprofessor Paul Kogermann, keda ta vahest meile eeskujuks tõi, et kui kaugele võib suur töökus hariduses edasi viia. Kui vaja, kärkis ta kõva häälega. Ta oli meie klassijuhataja 6. ja 7. klassis. Vahest napsitas, aga tunnid ära ei jäänud.

Aino Poltimäe-Epner tuli Pedagoogilisest Instituudist kui meie jõudsime 3. klassi. Õpetas emakeelt, ajalugu, maateadust. Oli meie jaoks kindel autoriteet mitu aastat.

Felix Tungal tuli 1945.a. Punaarmee (oli suurtükiväelane) oma juba ennesõjaaegse pruudi Helmes Israeli juurde, kellega abiellus. 1947. sündis tütar Leelo Tungal. Ta oli koolile suureks õnnistuseks, eriti poiste käitumise ja käekäigu suunamisel. Tal oli annet kunstis, muusikas ja spordis. Enne 2. Maailmasõda oli tal olulisi tulemusi suusatamises ja kergejõustikus. Kehaline kasvatus läks kohe ülesmäge, kasvatas spordivaimustust, ehtasime staadioni, olid mitmed võistlused. Veel andis ta joonistamis- joonestamistunde, õpetas ilukirja, maalimist. Ka tööõpetus oli tema kanda. Muusikas rajas ta õpilaste orkestreid (puhkpilli- ja keelpilliorkestreid), mängis mitmel pillil ja õpetas ka poisse mängima. Oli ka jahimees ja kõnemees, kokkutulekute, pidude organisaator, teatud mõttes kooli peremees.

Õpetajad **Albin ja Liivak** tulid pedagoogiumist Ruila kooli verinoortena, kuid väga asjalikena. Liivak oli veidi enam väljapeetud, rangem. Õpetasid mitmeid aineid, eelkõige reaalseid vanemates klassides. Meelde on jäänud, et Õie Albin pidi meie ajalootundides palju tekste kriidiga tahvlile kirjutama, sest ajalugu muutus võimuvahetudes korduvalt ja õpikuid ei suudetud kohe koostada.

Kokkuvõttes meie kooliaja lõpuks oli koolis 7 õpetajat, kes olid tasemel. Tolleaegseid talulapsi oli kahtlemata keerulisem ja raskem õpetada kui linnakoolides.